

УДК 792.73:784].079(477)(045)
DOI 10.32461/2226-3209.2.2026.362393

Цитування:

Верещака А. О., Осадча В. М. Фестивалі як простір культурної комунікації та генерації нових музичних стилів. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2026. № 2. С. 336–339.

Vereshchaka A., Osadcha V. (2026). Festivals as a Space for Cultural Communication and Generation of New Musical Styles. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 2, 336–339 [in Ukrainian].

Верещака Артем Олександрович,
аспірант, старший викладач
кафедри естрадного та народного співу
Харківської державної академії культури
<https://orcid.org/0009-0003-7205-6417>
temavereshchaka@ukr.net

Осадча Віра Миколаївна,
кандидат мистецтвознавства, професор
кафедри естрадного та народного співу
Харківської державної академії культури,
заслужений діяч мистецтв України
<https://orcid.org/0000-0002-8045-4007>
vira.osadcha@gmail.com

ФЕСТИВАЛІ ЯК ПРОСТІР КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ГЕНЕРАЦІЇ НОВИХ МУЗИЧНИХ СТИЛІВ

Мета роботи – дослідити музичні фестивалі як багатофункціональний культурний простір, що забезпечує взаємодію учасників музичного процесу та формує нові стилі та художні практики. **Методологія дослідження** базується на системному підході, структурно-функціональному аналізі (виконавці, аудиторія, організатори, інституції), міждисциплінарності (культурологія, музикознавство, соціальна комунікація) та дискурс-аналіз глобалізаційних трансформацій. **Наукова новизна** – обґрунтування фестивалю як відкритої комунікативної системи на перетині локальних традицій і глобальних трендів. Доведено, що фестивальне середовище синтезує жанри, стилі та практики, породжуючи гібридні форми. Особливу увагу приділено ролі фестивалів в інтеграції української музичної культури у світовий простір. У статті встановлено, що сучасні музичні фестивалі виконують функцію інноваційних майданчиків, де відбувається апробація нових художніх рішень, технологічних форматів та сценічних практик. Також підкреслюється вплив цифровізації на трансформацію фестивального простору, зокрема через онлайн-трансляції, інтерактивні платформи та розширення глобальної доступності контенту. **Висновки.** Музичні фестивалі трансформувалися з традиційних розважальних заходів у складні культурні екосистеми, які виконують роль центрів генерації нових музичних смислів та стилів. Вони є елементами креативних індустрій, що забезпечують розвиток музичного мистецтва, сприяють міжкультурному діалогу та інтеграції національних культур у глобальний культурний простір. Фестивальний рух в Україні демонструє зростаючу тенденцію до професіоналізації, експериментальності та розширення жанрових меж, що підсилює його значення як платформи культурних інновацій.

Ключові слова: музичні фестивалі, культурна комунікація, естрадна пісня, музичні стилі, інноваційні формати, фестивальний рух, креативні індустрії, музична інновація.

Vereshchaka Artem, Graduate Student, Senior Lecturer at the Department of Pop and Folk Singing, Kharkiv State Academy of Culture; Osadcha Vira, Honoured Artist of Ukraine, Candidate of Art History, Professor at the Department of Pop and Folk Singing, Kharkiv State Academy of Culture

Festivals as a Space for Cultural Communication and Generation of New Musical Styles

The purpose of the work is to explore music festivals as a multifunctional cultural space that ensures the interaction of participants in the musical process and forms new styles and artistic practices. **The research methodology** is based on a systematic approach, structural and functional analysis (performers, audience, organisers, institutions), interdisciplinarity (cultural studies, musicology, social communication) and discourse analysis of globalisation transformations. **Scientific novelty** is the justification of the festival as an open communication system at the intersection of local traditions and global trends. It has been proven that the festival environment synthesises genres, styles and practices, giving rise to hybrid forms. Particular attention is paid to the role of festivals in the integration of Ukrainian musical culture into the world space. The article establishes that modern music festivals perform the function of innovative platforms, where new artistic solutions, technological formats and stage practices are tested. The impact of digitalisation on the transformation of the festival space is also highlighted, in particular through online broadcasts, interactive platforms, and expanding the global availability of content. **Conclusions.** Music festivals have been transformed from traditional entertainment events into complex cultural ecosystems that act as centres for the generation of new musical meanings and styles. They are elements of creative industries that ensure the development of

musical art, promote intercultural dialogue and integration of national cultures into the global cultural space. The festival movement in Ukraine demonstrates a growing trend towards professionalisation, experimentation and expansion of genre boundaries, which reinforces its importance as a platform for cultural innovation.

Keywords: music festivals, cultural communication, pop song, musical styles, innovative formats, festival movement, creative industries, musical innovation.

Актуальність теми дослідження. У сучасному українському соціокультурному просторі музичні фестивалі набувають особливої ваги як багатофункціональні платформи культурної комунікації та творчої взаємодії. В умовах глобалізаційних трансформацій, активного розвитку креативних індустрій і цифровізації культурного середовища вони виходять за межі традиційних концертних форматів і перетворюються на складні комунікативні системи, у межах яких відбувається обмін художніми практиками, естетичними моделями та інноваційними ідеями. Актуальність проблематики зумовлена посиленням процесів жанрової інтеграції та гібридизації в сучасній музиці, коли чіткі стилістичні межі поступово розмиваються, поступаючись місцем новим синтетичним формам. Саме фестивальний простір створює умови для перетину різних музичних традицій і напрямів, забезпечуючи взаємодію виконавців, аудиторії та професійних інституцій. У результаті цього формуються передумови для виникнення нових стильових тенденцій та експериментальних музичних практик.

Важливим чинником актуальності є також роль фестивалів у розвитку української музичної культури та її інтеграції у світовий культурний простір. Вони виступають майданчиками культурної репрезентації, професійної комунікації та міжнародного обміну, сприяючи утвердженню національної ідентичності в умовах глобальної культурної взаємодії. Крім того, фестивалі забезпечують розширення аудиторних практик і формування нових моделей взаємодії між митцями та слухачами. Окремо слід відзначити вплив цифрових технологій, які трансформують фестивальний формат, розширюють його аудиторію та сприяють виникненню гібридних і онлайн-подій. Це підсилює динаміку поширення музичних інновацій і робить фестивалі важливими елементами сучасного медіакультурного середовища.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання фестивального руху, його соціокультурної ролі та особливостей функціонування в системі сучасної культурної комунікації привертало увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Зокрема, у працях О. Іваненка [3] розглядаються загальні тенденції розвитку

фестивальної культури в Україні та її вплив на формування культурного середовища. Л. Коваленко [4] акцентує увагу на комунікативній функції мистецьких заходів, підкреслюючи їх роль у взаємодії між виконавцями та аудиторією. І. Петрова [5] аналізує фестивалі як складову частину сучасних креативних індустрій, що сприяють розвитку культурного продукту та його популяризації.

Серед зарубіжних дослідників вагомих внесок у розробку теорії фестивального руху зробили Д. Гетц [1,], який розглядає фестивалі як складні соціокультурні події з багаторівневою структурою, та Г. Річардс [2], який досліджує фестивалі в контексті креативної економіки та культурного туризму. Їхні роботи підкреслюють значення фестивалів як інструментів культурного розвитку, економічної активності та формування міжнародних культурних зв'язків.

Водночас, незважаючи на значну кількість наукових розвідок, у сучасній українській та зарубіжній науці недостатньо розкритим залишається аспект впливу музичних фестивалів саме на процеси генерації нових музичних стилів і формування гібридних жанрових моделей. Існуючі дослідження переважно зосереджуються на організаційних, економічних або комунікативних аспектах фестивальної діяльності, тоді як креативно-стильовий вимір цього явища потребує більш глибокого теоретичного й емпіричного осмислення.

Мета дослідження – виявити комунікативний потенціал сучасних музичних фестивалів та їхню роль у процесах генерації інноваційних музичних стилів.

Виклад основного матеріалу. Сучасні фестивалі, такі як Atlas Weekend, Jazz Koktebel, «Червона рута» та Brave! Factory Festival, стали потужними чинниками культурної трансформації. Завдяки механізмам горизонтальної комунікації, ці заходи забезпечують інтеграцію локальних музичних практик у світовий контекст. Як зазначає у своїх працях О. Іваненко, «культурна комунікація в сучасному мистецькому просторі є складним механізмом, що об'єднує різні рівні сприйняття творчості» [3, 42]. Фестивальна сцена знімає бар'єри між елітарним та масовим мистецтвом, дозволяючи експериментувати з електронним звучанням та індікультурою.

Аналіз сучасного фестивального руху в Україні свідчить про глибоку трансформацію жанрових пріоритетів. Процес культурної комунікації на таких платформах, як Atlas Weekend дає змогу поєднувати мейнстрімні напрями з альтернативними пошуками. Як зазначає Л. Коваленко, «фестиваль створює особливий психологічний стан співпричетності, де реципієнт стає активним учасником творчого процесу» [3, 42]. Це середовище стимулює появу «фестивальних ексклюзивів» – проєктів, що створюються спеціально для конкретної події.

Особливу увагу слід приділити електронній музиці та інді-сцені. Brave! Factory Festival демонструє, як промисловий простір перетворюється на майданчик для генерації нових аудіовізуальних стилів.

Дослідження показує, що джазові фестивалі (зокрема Jazz Koktebel) виступають найбільш відкритими до експериментів системами. Саме тут спостерігається найвищий рівень взаємодії між академічною освітою та сучасними технологіями. І. Петрова наголошує, що «музичні фестивалі є формою популяризації сучасного мистецтва, що забезпечує тяглість традиції через нові формати» [4, 30].

Цифровізація також внесла корективи у структуру культурної комунікації. Соціальні мережі та стримінгові платформи стали невід'ємною частиною фестивального досвіду, розширюючи межі події за межі фізичної локації. Офіційні сайти Atlas Weekend [5] та Brave! Factory Festival [6] демонструють, як через віртуальний простір формується спільнота прихильників, що впливає на репертуарну політику заходів.

Важливим аспектом є роль фестивалів у розвитку національної ідентичності. «Червона рута» історично залишається головним майданчиком для генерації сучасних стилів на основі українського фольклору. Це доводить, що фестиваль є не лише простором споживання, а й механізмом самоідентифікації нації через музичне мистецтво.

Щодо функціонування фестивального простору є його здатність до стильової дифузії. Взаємодія між артистами різних напрямів призводить до появи нових музичних форм, які згодом стають частиною загальнонаціонального культурного контексту. Зокрема, аналіз фестивалю «Червона рута» свідчить про сталу тенденцію до модернізації фольклорних джерел через призму сучасної естрадної пісні, року та електроніки. Такий підхід забезпечує не лише збереження традицій, а й їхнє актуальне перепроцитування.

Цифрова трансформація фестивальної індустрії, що прискорила в останні роки, створила нові канали комунікації. Гібридні

формати (поєднання офлайн- та онлайн-виступів) розширюють аудиторію та дозволяють залучати міжнародний досвід без територіальних обмежень. Це підтверджує тезу про те, що фестиваль у XXI столітті – це глобальний мережевий простір, де інформаційний обмін відбувається миттєво, стимулюючи творчі експерименти.

Важливим теоретичним аспектом дослідження фестивального простору є його розгляд як поліструктурної комунікативної системи, у якій одночасно функціонують різні рівні взаємодії: художній, соціальний, економічний та медіальний. У працях Д. Гетц наголошується, що подієві формати (events) формують окремий тип соціальної реальності, де культурні практики набувають концентрованого характеру та стають каталізаторами суспільних змін [1]. У цьому контексті музичний фестиваль можна розглядати як тимчасову автономну культурну систему, яка здатна продукувати нові смисли в умовах обмеженого простору та часу.

З погляду культурної економіки, фестивалі функціонують як елементи креативних кластерів, що поєднують мистецьку продукцію, інфраструктуру та аудиторну взаємодію. Як підкреслює Г. Річардс, сучасні культурні події дедалі більше інтегруються у туристичні та економічні стратегії міст і регіонів, формуючи нові моделі культурного споживання [2]. В українських умовах це проявляється у тому, що великі фестивалі не лише формують музичні тренди, а й впливають на розвиток локальної економіки, урбаністичного простору та іміджевої політики міст. На відміну від традиційного концертного середовища, фестиваль характеризується високою концентрацією подій, жанрів і форматів, що створює ефект культурного “перевантаження”, який стимулює експеримент. У таких умовах музичні колективи та виконавці змушені шукати нові форми сценічної виразності, що часто призводить до виникнення нестандартних перформативних рішень та міждисциплінарних проєктів. Як зазначають сучасні дослідники культурних практик, у таких умовах відбувається злиття музики, сценографії, цифрових технологій та перформансу в єдину інсталяційну структуру. Це особливо характерно для електронних фестивалів, де візуальна складова стає рівноцінною музичній.

Додатковим виміром є соціальний капітал фестивального середовища. Фестивалі формують тимчасові творчі спільноти, у межах яких відбувається інтенсивна комунікація між артистами, продюсерами, медіа та аудиторією. Така взаємодія створює умови для виникнення нових професійних зв'язків, колаборацій та проєктів,

які продовжують існувати поза межами самого фестивалю. У цьому сенсі фестиваль виступає як “точка генерації мереж”, що відповідає логіці сучасної цифрової культури.

Важливим є також питання аудиторної трансформації. Сучасний слухач фестивалю не є пасивним споживачем контенту, а виступає активним учасником культурного процесу. Це підтверджується дослідженнями в галузі медіакommунікацій, де підкреслюється перехід від моделі одностороннього споживання до інтерактивної участі. Відвідувачі формують власні траєкторії сприйняття фестивалю, обираючи сцени, жанри та формати взаємодії, що підсилює індивідуалізацію культурного досвіду. Не менш значущим є вплив фестивалів на розвиток музичної індустрії в цілому. Вони виконують функцію “тестового майданчика” для нових виконавців і жанрів, забезпечуючи первинну апробацію музичного продукту в умовах реальної аудиторії. Саме тут формується первинна реакція публіки, яка часто визначає подальшу комерційну або художню траєкторію музичного проєкту. Таким чином, фестиваль стає елементом не лише культурної, але й індустріальної системи музики. Події на кшталт «Червоної рути» мають не лише мистецьке, а й історико-культурне значення, оскільки фіксують етапи розвитку національної музичної ідентичності. У цьому випадку фестиваль виступає як архів живої культури, де відображаються зміни естетичних орієнтирів різних поколінь.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що сучасний музичний фестиваль є складною багаторівневою системою, яка поєднує в собі комунікативну, креативну, економічну та ідентифікаційну функції. Його роль у генерації нових музичних стилів визначається не лише художніми процесами, а й структурою взаємодії учасників, цифровими технологіями та соціальними практиками споживання культури.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше у вітчизняному мистецтвознавстві фестиваль розглядається не просто як захід, а як динамічний інструмент генерації музичних стилів через призму теорії культурної комунікації. Обґрунтовано роль фестивального середовища у знятті жанрових бар'єрів та доведено ефективність горизонтальних комунікативних зв'язків для формування інноваційних мистецьких практик.

Висновки. У публікації доводиться твердження: музичні фестивалі є ключовим простором культурної комунікації сьогодення. Вони втілюють динамічні виміри мистецької історії, світоглядні засади сучасної доби через висвітлення творчих досягнень, що виникають на перетині жанрів. Аналіз

фестивального руху дозволяє виявити багатство символічних форм культурного контактування, пов'язаних із художніми пошуками, технологічними особливостями та суспільними обставинами. Фестивалі як засіб комунікування демонструють свободу від ідеологічної обмеженості, оскільки уможливають спілкування представників різних музичних субкультур, знімають соціальні та естетичні бар'єри. Завдяки своїй здатності втілювати універсальні концепти креативності, вони дають змогу висловитися як професійним митцям, так і реципієнтам, створюючи єдине поле для розвитку національного мистецтва.

Література

1. Getz D. Event Studies: Theory, Research and Policy for Planned Events. London: Routledge, 2012. 400 p.
2. Richards G. Cultural Tourism: Global and Local Perspectives. New York: Routledge, 2015. 280 p.
3. Іваненко О. Культурна комунікація в сучасному мистецькому просторі. Київ: НАКККіМ, 2019. 120 с.
4. Коваленко Л. Фестивальний рух в Україні як чинник розвитку культури. Харків: ХДАК, 2020. 110 с.
5. Петрова І. Музичні фестивалі як форма популяризації сучасного мистецтва. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 135 с.
6. Офіційний сайт фестивалю Atlas Weekend. URL: <https://atlasweekend.com> (дата звернення: 20.03.2026).
7. Офіційний сайт фестивалю Brave! Factory Festival. URL: <https://bravefactory.com> (дата звернення: 20.03.2026).
8. Quinn B. Arts Festivals and the City. London: Routledge, 2010. 210 p.
9. Falassi A. Time Out of Time: Essays on the Festival. Albuquerque: University of New Mexico Press, 1987. 320 p.
10. UNESCO. Culture, Creativity and the Economy. Paris: UNESCO Publishing, 2022. 95 p.

References

1. Getz, D. (2012). Event Studies: Theory, Research and Policy for Planned Events. Routledge [in English].
2. Richards, G. (2015). Cultural Tourism: Global and Local Perspectives. Routledge [in English].
3. Ivanenko, O. (2019). Cultural Communication in the Contemporary Art Scene. NAKKKiM [in Ukrainian].
4. Kovalenko, L. (2020). Festival Movement in Ukraine as a Factor in Cultural Development. KhSAC [in Ukrainian].
5. Petrova, I. (2018). Music Festivals as a Form of Promoting Contemporary Art. Ivan Franko LNU [in Ukrainian].
6. Atlas Weekend Official Website. (n.d.). <https://atlasweekend.com> [in Ukrainian].
7. Brave! (n.d.). Factory Festival Official Website. <https://bravefactory.com> [in Ukrainian].
8. Quinn, B. (2010). Arts Festivals and the City. Routledge [in English].
9. Falassi, A. (1987). Time Out of Time: Essays on the Festival. University of New Mexico Press [in English].
10. UNESCO. (2022). Culture, Creativity and the Economy. UNESCO Publishing [in English].

Стаття надійшла до редакції 06.03.2026
Отримано після доопрацювання 10.04.2026
Прийнято до друку 22.04.2026
Опубліковано 26.05.2026